

Sportlaan 63,
5242 GP Rosmalen
www.gemalen.nl
secretaris@gemalen.nl
0654637019

Nederlandse Gemalenstichting

Jaarverslag 2020

(1^e concept december 2020)
Vastgesteld door het bestuur dd. 10-02-2021

Inhoudsopgave

Doelstellingen Nederlandse Gemalenstichting	3
Samenstelling Bestuur	3
Effect van het Covid-19-virus op de activiteiten van de NGS in 2020.....	4
Sponsoring.....	4
Bestuursvergaderingen	4
• Nieuw Beleidsplan 2021-2026.....	5
• Kennisborging.....	5
• Gemalendatabase.....	6
• Gemalenpluim(en).....	6
• Waterschapshuizen in Beeld	6
• De jaarrekening 2019	6
• De begroting 2020 en 2021	6
De Vrijwilligersdag.....	7
De Deelnemersvergadering.....	7
Nieuwsflitsen	7
De Nationale Gemalendag	7
Project Inventarisatie gemalen voor de gemalendatabase.	8

Doelstellingen Nederlandse Gemalenstichting

De hoofddoelstelling van de NGS is het bevorderen van de kennis over, het inventariseren en documenteren van, en het constructief meewerken aan mogelijk behoud en beheer van waardevolle gemalen gericht op de waterpeilbeheersing (niet zijnde windmolens of windmotoren) en de met deze gemalen ruimtelijk en/of functioneel een eenheid vormende kunstwerken en terreinen.

In de praktijk ligt daarbij het accent op het:

- fungeren als platform voor de aangesloten organisaties/stichtingen en het bijstaan bij het beheer van hun historische gemalen, zowel voor wat betreft de gebouwen als de installaties en hun museale taak.
- bevorderen van de deskundigheid van bedienings- en onderhoudsmedewerkers van de aangesloten stichtingen.
- coördineren en ondersteunen van nieuwe initiatieven die de hoofddoelstelling ondersteunen.
- bevorderen van de belangstelling - in algemene zin - voor gemalen en het uitdragen van het belang van de bescherming van dit deel van het industriële erfgoed.

De aandacht gaat daarbij niet alleen uit naar oude gemalen. Ook (nog) in bedrijf zijnde gemalen kunnen om technische, historische, en/of esthetische redenen hiervoor in aanmerking komen.

Samenstelling Bestuur

Het bestuur werd in 2020 gevormd door:

Leden: ir. C.H.B.M. Ceelaert (secr.);

P.J.M. Poelmann (voorzitter)

A. Spijksma ra (penningmeester);

mr. G.P. Dalhuisen;

ir. J.E.F. Landman;

J. Reijnen;

mr. J.G.M. Reerink (per 1-11-2019 benoemd en op 13-01-2020 plotseling overleden)¹

I. de Vries (per 7-01-2020 door het NGS-bestuur benoemd tot 2^e secretaris van de NGS).

Adviseurs:

drs. P. Nijhof;

ing. C.D. van Rijn;

ir. C.J.M. Tak;

J. van Raaij;

ing. G.M.H. Troost.

¹ Het NGS-bestuur was bijzonder verheugd, sinds geruime tijd, weer voltallig te zijn met het aantreden van onze nieuwe voorzitter Patrick Poelmann en ons nieuwe bestuurslid Jan Reerink (beiden benoemd in de Deelnemersvergadering van 1 nov. 2019). Geschokt waren we dan ook met het bericht dat Jan in de ochtend van 13-01-2020 door hartfalen plotseling was overleden. De eerste bestuursvergadering van de NGS waaraan Jan zou deelnemen zou plaatsvinden op 20-01-2020. Helaas heeft Jan dat niet meer mogen meemaken. In de loop van het jaar 2020 is gezocht naar het weer op sterkte brengen van het bestuur, waarbij het accent verlegd is naar een 2^e secretaris, die het NGS-bestuur in de loop van het jaar zou kunnen versterken. Deze is gevonden in de persoon van Ingrid de Vries uit Nieuwegein, die in het najaar van 2019 als bestuursondersteuner bij de Stichtse Rijnlanden met pensioen was gegaan. Hiermede is het bestuur weer voltallig.

Effect van het Covid-19-virus op de activiteiten van de NGS in 2020.

Naast de moeilijkheden om plenair als NGS-bestuur met onze vaste adviseurs (totaal 12 personen) te vergaderen in 2020, waren het met name de externe activiteiten van de NGS die gecancelld moesten worden.

In chronologische volgorde betrof het de volgende activiteiten:

1. Vrijwilligersdag, met veelal tussen de 80 en 100 deelnemers en gepland op 03-04-2020 op het ir. D.F. Woudagemaal te Lemmer.
2. De Nationale Gemalen- en Molendag, gepland in het weekend van 9 en 10 mei 2020 moest ook worden afgelast.
3. Deelnemersdag 2020, met veelal tussen de 40 en 50 deelnemende bestuurders van de aangesloten waterschappen en stichtingen en gepland op 06-11-2020 bij het Hoogheemraadschap Van Delfland, moest worden afgelast.
4. Watererfgoeddag, gepland in samenwerking tussen de NGS, de Stowa en de stichting Historische Sluizen en Stuwen Nederland en gepland op 26-11-2020, kon eveneens geen doorgang vinden.

Mede door het beperkte aantal aanmeldingen (van de waterschappen zelf niet één), hetgeen mogelijk ook veroorzaakt is door de beperkingen van dit jaar, heeft het NGS-bestuur besloten deze pluim in 2020 niet uit te reiken. Jammer, maar volgend jaar nieuwe kansen!

Kortom: de effecten van het Covid-19-virus op de externe activiteiten in het jaar 2020 waren zeer groot. Dat wil uiteraard niet zeggen, dat er niets gebeurde in dit jaar. De activiteiten waarbij geen externen betrokken waren konden veelal voortvarend worden uitgevoerd. In dit verslag komen ze verderop aan de orde.

Sponsoring

Ook op het terrein van onze sponsoren deden zich dit jaar mutaties voor.

Onze beide **hoofdsponsors** te weten:

- GMB Waterkwaliteit & installaties en
- Bosman Watermanagement BV;

zijn ons ook afgelopen jaar beide trouw gebleven.

Onze **projectsponsor** Advies- en Ingenieursbureau TAUWb.v. heeft conform eerdere afspraken, het kennisborgingsproject ook in 2020 financieel ondersteund.

Verheugd zijn we dat, na 3 jaar project sponsoring, de directie van TAUW besloten heeft het project sponsorschap voor het kennisborgingsproject weer te willen omzetten naar een voor de NGS financieel aantrekkelijker hoofdsponsorschap.

Onze **2e projectsponsor**, de Unie van Waterschappen, sponsort ons ook reeds lange tijd, specifiek voor het bijhouden van onze gemalendatabase en had aangegeven per 1 januari 2020 deze ondersteuning te willen beëindigen. Na gesprekken over het belangrijke werk van de NGS voor een goede en nauwkeurige database van onze gemalen heeft de Unie van Waterschappen dit najaar besloten dat per 1 januari 2021 deze ondersteuning, weliswaar met een iets lager bedrag, zal worden hervat!

Genoemde hoofd- en project sponsoren dragen zorg voor een gezonde financiële basis voor de NGS, waarvoor wij hen allen van harte danken!

Bestuursvergaderingen

Zoals zojuist gesteld was het jaar 2020 in velerlei opzicht een memorabel jaar.

Aan het begin van het jaar waren een 4-tal bestuursvergaderingen gepland, te weten op 12-02, 17-06, 07-10 en op 09-12. Alleen de eerste vergadering van het nieuwe jaar vond nog op de gebruikelijke wijze

plaats; alle volgende vergadering varieerden van “Corona-proof” in een grote externe zaal, tot schriftelijk via de e-mail en digitaal m.b.v. MS Teams. Kortom het was zoals overal behelpen met de wijze waarop de afstemming en de besluitvorming over geplande zaken kon plaats vinden. We troosten ons met de gedachte, dat het NGS-bestuur niet de enige was met deze beperkingen in Covid-19-tijd. Het voordeel was dat iedereen vrij ongestoord kon werken aan die zaken waarbij externen niet (fysiek) betrokken hoefden te zijn.

De belangrijkste zaken die aan de orde zijn geweest in de bestuursvergaderingen in 2020 waren:

- [Nieuw Beleidsplan 2021-2026.](#)

Het vigerende beleidsplan liep tot en met 2020. Tijd voor het bestuur om met voortvarendheid na te denken over een nieuw beleidsplan voor de periode 2021-2026.

In de laatste vergadering van het jaar (09-12-2020) heeft het bestuur het concept van het beleidsplan 2021-2026 vastgesteld. In de volgende Deelnemersvergadering, oorspronkelijk voorzien in nov. 2020, maar om bekende redenen uitgesteld naar nov. 2021, zal dit plan aan de Deelnemersvergadering gepresenteerd worden. Op basis van deze discussie zal het bestuur bezien of het Ontwerpplan nog bijstelling behoeft.

Kernzaken in het nieuwe Ontwerpplan zijn:

- Verbeteren informatievoorziening.
- Meer publiceren.
- Beter ondersteunen deelnemers.
- Meer samenwerken.
- Ondersteunen van waterschappen en andere overheden bij de aanpak van herstel en vernieuwing van gemalen.
- Verbeteren werkwijze NGS.

Het laatste aspect “Verbeteren werkwijze NGS” heeft o.a. te maken met het verkrijgen van een betere spreiding van de werkbelasting van de verschillende bestuursleden en adviseurs.

Reden waarom o.a. voor de invulling van de ontstane vacature door het verlies van Jan Reerink begin 2020, gezocht is naar een 2^e secretaris. Een voornemen van het beleidsplan dat reeds in het jaar 2020 dus is ingevuld.

Een ander onderdeel van dit aspect betrof ook de verdere digitalisering van de NGS. Om de continuïteit van het functioneren van de NGS in de toekomst goed te kunnen waarborgen heeft het bestuur besloten om voor de interne informatievoorziening meer gebruik te maken van “The Cloud”. Dat wil zeggen dat data en bestanden van de secretaris, penningmeester, projectgroepen en dergelijke niet langer op eigen privécomputers beheerd worden, maar op een centrale computer van een externe provider. Groot voordeel daarvan is dat we daardoor minder kwetsbaar worden voor het uitvallen van een individu of een individuele computer. Ook dit onderdeel is in het afgelopen jaar nader onderzocht en zal per 1 jan 2021 definitief worden ingevoerd.

Wat betreft de bijdrage van de Deelnemers heeft het bestuur gemeend deze te handhaven op € 50,-/jaar/deelnemer.

- [Kennisborging](#)

Het project kennisborging heeft elke reguliere vergadering van de NGS in 2020 op de agenda gestaan, hetgeen accentueert welk belang dit project voor de NGS en haar deelnemers heeft. In 2020 is Deel 3 “Gedetailleerde algemene technische informatie over stoomgemalen” gereed gekomen; ook de redactie is afgerond. Wat nog rest is het geheel verwerken tot een boekwerk. De pilot stoomgemaal Mastenbroek waarvoor Deel 1 “Algemene omschrijving van het gemaal” en Deel 2 “Specifieke technische informatie” in behandeling zijn verloopt mede door corona trager en is lastiger vanwege het ontbreken van essentiële gegevens. Tevens is gebleken, dat hier veel méér behoefte is aan het verzamelen van kennis en de borging daarvan dan oorspronkelijk was verwacht. Hierdoor moet er meer werk voor worden verricht teneinde daar een goede omschrijving en hanteerbaar boekwerk van te maken.

Verder heeft het adviesbureau TAUW op verzoek van de NGS een veiligheids-/RI & E-onderzoek uitgevoerd, hetgeen op een haar na gereed is. Van het advies moet echter nog wel een handreiking gemaakt worden. Kortom voor het projectteam dat hier mee bezig is, is nog voldoende “werkvoorraad”!

- **Gemalendatabase**

Om de eerder vermelde reden is de voortgang in het bezoeken van de waterschappen om uiteindelijk te komen tot een gemalendatabase 2.0 in 2020 niet echt van de grond gekomen. Het wachten is op een Covid-19-vrij Nederland om hier vaart achter te zetten!

- **Gemalenpluim(en)**

Mede door het beperkte aantal aanmeldingen (van de waterschappen zelf niet één), hetgeen mogelijk ook veroorzaakt is door de beperkingen van dit jaar, heeft het NGS-bestuur moeten besluiten dat de Gemalenpluim in 2020 niet werd uitgereikt. Jammer, maar volgend jaar nieuwe kansen!

- **Waterschapshuizen in Beeld**

Dit jaar is ondanks de beperkingen gewerkt aan de realisatie van dit boek. Nadat enkele bestuursleden in eerste instantie twijfels hadden of dit een “NGS-boek” zou moeten worden heeft het bestuur begin van het jaar uitgesproken, dat ook het uitbrengen van een boek over de zetels van de waterschappen gerekend kan worden tot de doelstellingen van de NGS. Tevens zijn de eerste schreden gezet op het pad van de fondsenwerving.

Discussie met externen heeft mede geleid tot een wat gewijzigde opzet van het boek. Werd in eerste instantie gedacht aan het met name weergeven van een representatief overzicht in woord en beeld van de nog bestaande waterschapshuizen, nu zal in het *eerste deel* de ontwikkeling van de strijd tegen het water en de waterschapsorganisatie geschetst worden. In het *tweede deel* parallel daaraan de ontwikkeling van de huisvesting van de waterschappen en in *derde deel* vervolgens een niet volledig, maar representatief overzicht in woord en beeld van de nog bestaande waterschapshuizen. Een en ander betekent een vertraging in de voortgang. Dit zal zeker tot gevolg hebben, dat het boek niet meer gereed is op het moment dat de NGS haar 35 jubileum kan vieren (najaar 2022).

- **De jaarrekening 2019**

De jaarrekening werd vastgesteld door het bestuur op 10-02-2020. De controle van de financiële jaarstukken vond plaats door een kascontrolecommissie bestaande uit 3 leden uit de Deelnemersvergadering.

Door reserveringen voor het project Kennisborging en de productie van het Waterschapshuizenboek, ontstond er binnen de kascontrolecommissie enige discussie over de vraag of deze reserveringen juridisch/financieel verantwoord waren. Na enige discussie heeft de commissie verklaard akkoord te zijn met deze handelwijze.

Zij constateerden verder geen onregelmatigheden in de administratie en concludeerden, dat de penningmeester decharge verleend kon worden.

Met dank aan de commissie.

De jaarrekening 2019 is op de website geplaatst.

(https://www.gemalen.nl/deelnemers_en_donateurs.asp).

- **De begroting 2020 en 2021**

Door een extra bestuursvergadering in het jaar 2020, kwamen er dit jaar 2 begrotingen in de bestuursvergaderingen aan de orde.

De begroting 2020 werd in de eerste vergadering van het nieuwe jaar (10-02-2020) door het bestuur vastgesteld. De begroting 2021 is in de laatste vergadering van 2020 (09-12-2020) aan het

bestuur voorgelegd en goedgekeurd. Mede dankzij onze sponsoren toont de begroting een gezonde financiële basis voor de NGS.

De Vrijwilligersdag

Al redelijk snel bleek dit jaar dat een van de hoogtepunten voor de vrijwilligers van onze deelnemers, de jaarlijkse vrijwilligersdag, gepland voor 03-04-2020 op het ir. D.F. Woudagemaal te Lemmer, in de problemen zou komen. De “Intelligente lockdown” maakte deze bijeenkomst onmogelijk.

Bijzonder jammer, mede door het feit dat het Woudagemaal in 2020 haar 100-jarig bestaan zou vieren. Met het Wetterskip Fryslân is afgesproken dat onze vrijwilligers in 2021 een herkansing krijgen om dit prachtige gemaal te bezoeken. Op het moment van schrijven van dit verslag lijkt het er op dat het in het begin van het najaar van 2021 mogelijk moet zijn deze herkansing te organiseren.

De Deelnemersvergadering

De Deelnemersvergadering die in 2020 gepland was bij het Hoogheemraadschap van Delfland kon om eerder genoemde reden ook niet doorgaan.

Na enige discussie is in overleg met het Hoogheemraadschap besloten de bijeenkomst een jaar uit te stellen.

Zoals het er nu uitziet, zal de bijeenkomst in nov. 2021 dus plaatsvinden bij het Hoogheemraadschap van Delfland.

Nieuwsflitsen

Er werden dit jaar 7 nieuwsflitsen verzonden(<https://www.gemalen.nl/actueel.asp>).

Het betrof de volgende onderwerpen:

- Belangrijke data voor NGS'ers in 2020;
- In Memoriam Jan Reerink;
- Vrijwilligersdag NGS op 03-04-2020 gaat niet door!
- Nationale Gemalen-/Molendag afgelast;
- Oproep tot nominatie voor de NGS-gemalenpluim 2020;
- De externe activiteiten van de NGS in de rest van 2020;
- NGS en het restant van het coronajaar 2020.

De Nieuwsflitsen worden per e-mail verzonden aan allen die zich op de website van de NGS hebben aangemeld voor de ontvangst van de NGS-Nieuwsflits. Alle Nieuwsflitsen zijn terug te lezen op de site (www.gemalen.nl/actueel.asp). Hier kan men zich tevens inschrijven voor een abonnement op de Nieuwsflitsen (linker kolom onderaan).

De Nationale Gemalendagen

De Nationale Gemalendagen worden altijd in hetzelfde weekend gehouden als de Nationale Molendag. Getracht wordt zoveel mogelijk gemalen/molens open te stellen voor het publiek.

De Nationale Gemalen/Molendagen vinden altijd plaats tijdens het 2^e weekend van mei. Gebruikelijk is dat de gemalen/molens geopend zijn tussen 10:00 uur en 16:00 uur.

Welke gemalen er meedoen/geopend zijn, op welke dag(en) en of er bijzonderheden zijn, staat vermeld op de website. (http://www.gemalen.nl/gemalen_dag.asp)

Door de lockdown vanwege het Covid-19-virus heeft dit zoals reeds gemeld, geen doorgang kunnen vinden.

Project Inventarisatie gemalen voor de gemalendatabase.

Ondanks het Covid-19-virus blijven vele externen nieuwe of gewijzigde informatie aandragen voor onze gemalendatabase. Hierdoor hebben we dit jaar het 2500ste gemaal kunnen toevoegen aan onze database. Zie: (<https://www.gemalen.nl/inventarisatie.asp>).

De extra impuls die we verwachtten van het concept van de gemalendatabase 2.0. is door het Covid-19-virus niet bewaarheid. Het bestuur vertrouwt erop dat dit in de loop van het jaar 2021 weer kan worden opgepakt. Door nieuwe afspraken over een bijdrage van de Unie van Waterschappen voor dit project is de financiële haalbaarheid de komende jaren geborgd.

Rosmalen, 23-12-2020.

C. Ceelaert, secretaris.